

vechea prusiană adjectivele pronominale se întâlnesc mai rar⁶⁰. Formele atestate în monumente (de ex., *pirmois* «cel dintîi», *pirmoi* (fem.) în raport cu *pirmas* (neart.) «primul») ne arată însă că au aceeași origine.

În limbile lituaniană și letonă adjectivele scurte se întrebunțează și în momentul de față cu funcție atributivă (ca și în slava veche), ceea ce ne amintește perfect de situația caracteristică, într-o perioadă mai veche, tuturor limbilor slave⁶¹.

Dar problema genezei adjectivei articulate este controversată. Astfel, în timp ce unii (K. Brugmann,⁶² A. Şahmatov⁶³, O. Hujer⁶⁴, J. Endzelin⁶⁵, J. Otrębski⁶⁶ și P. Trost⁶⁷) aduc probe în favoarea apariției acestei categorii în epoca unității lingvistice balto-slave, alții (A. Meillet⁶⁸, E. Fraenkel⁶⁹, Z. Zinkevičius⁷⁰, A. Erhart⁷¹ și B. Rozenkranz⁷²) găsesc analogii în hitită, indo-iraniană și la Homer. De aici s-a tras concluzia, că îmbinarea pronumelui demonstrativ cu adjectivele nominale s-a petrecut în limbile balto-slave independent și în perioade diferite⁷³. Adepții acestei concepții neglijează faptul că nici o limbă indo-europeană (veche sau nouă) nu posedă adjective articulate de tipul celor din slavă sau baltică. Asemănările se reduc exclusiv la faptul că în vedică, avestică, veche persană, dialectul homeric și limbile iraniene actuale, i.e. **io* (pronume relativ sau demonstrativ) îndeplinește în anumite cazuri o funcție similară cu adjectivele pline din balto-slavă.

⁶⁰ Cauzele au fost arătate de noi mai sus, p. 97. Deoarece primii autori ai monumentelor de limbă letonă erau tot de origine germană, adjectivele articulate apar rareori și sînt folosite inconsecvent. Vezi în acest sens și observația lui Z. P. Zinkevičius în monografia *Lietuvių kalbos įvardžiutinųjų būdvardžių istorijos bruožai* (Schife de istorie a adjectivei pronominale din limba lituaniană), Valstybinė politinės ir mokslinės literatūros leidykla, Vilnius, 1957, p. 14 și în studiul intitulat *Некоторые вопросы образования местоименных прилагательных в литовском языке*, Вопросы славянского языкознания, 1958, fasc. 3, p. 56.

⁶¹ În ceea ce privește întrebunțarea adjectivei articulate în limba lituaniană contemporană vezi A. Valeckienė, *Dabartinės lietuvių kalbos įvardžiutinųjų būdvardžių vartojimas*, Literatūra ir kalba, II, Lietuvos T S R Mokslo Akademija lietuvių kalbos ir literatūros institutas, Valstybinė grožinės literatūros leidykla, Vilnius, 1957, pp. 159—328; idem, *Употребление местоименных форм имён прилагательных в современном литовском языке*. Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата филологических наук, Vilnius, 1958, 18 pag. Pentru letonă vezi J. Endzelin, *Latviešu valodas gramatika*, pp. 595—599.

⁶² *Grundriss der vergleichenden Grammatik der indogermanischen Sprachen*, ed. a II-a.

⁶³ A. A. Şahmatov, *op. cit.*, p. 187.

⁶⁴ *Op. cit.*, p. 49.

⁶⁵ J. M. Endzelin, *Древнейшие славяно-балтийские языковые связи*, pp. 74—75.

⁶⁶ *Op. cit.*, «Вопросы языкознания», 1954, nr. 6, p. 34.

⁶⁷ *K otázce baltoslovanských jazykových vztahů*, p. 222.

⁶⁸ *Les dialectes indo-européens*, Paris, ed. II, 1922, p. 43.

⁶⁹ *Die baltischen Sprachen*, p. 82.

⁷⁰ Z. Zinkevičius, *Lietuvių kalbos įvardžiutinųjų būdvardžių istorijos bruožai*, pp. 9—11; idem, *Некоторые вопросы образования местоименных прилагательных в литовском языке*, pp. 53—54.

⁷¹ *Zum Problem der baltisch-slawischen Spracheinheit*, p. 127.

⁷² *Zur Entstehungsgeschichte des bestimmten Adjektivs des Baltischen und Slavischen*, «Die Welt der Slaven», Jg. III, H. 2, Wiesbaden, 1958, pp. 97—100.

⁷³ Susținută recent de Z. Zinkevičius în studiile pomenite, p. 13 (cel redactat în lituaniană) și p. 55 (cel publicat în limba rusă), ipoteza aceasta, formulată de alții mai înainte, a fost acceptată și de redactorii fasciculei 3 din «Вопросы славянского языкознания». Vezi *Prefața*, p. 3. Mai mult decît atît: Zinkevičius afirmă că în lituaniană adjectivele pronominale s-au format relativ tîrziu și independent de letonă. Argumentele, pe care autorul le aduce nu sînt însă probante.